

SI PASSA, NO PASSIS

CAIXA D'EINES
CONTRA LA VIOLÈNCIA EN LÍNIA

GUIA PER A DOCENTS

Save the Children

Presentació

Benvinguts i benvingudes! Gràcies per adquirir la **Caixa d'eines contra la violència en línia "SI PASSA, NO PASSIS"**, un projecte creat per CUBIC i Save the Children.

Aquesta guia és interactiva:

Per tornar a l'índex, fes clic a la icona de la part superior dreta de les pàgines.

Fes clic a la icona per enllaçar amb la pàgina web.

Fes clic a la icona per descarregar el document.

Fes clic a la icona per anar a l'enllaç en aquest document.

Índex

1. Introducció	5
1.a. Què és la Caixa d'eines contra la violència en línia "SI PASSA, NO PASSIS"?	5
1.b. Checklist: què necessites per fer el taller?	6
1.c. Antecedents: l'enquesta sobre percepcions de violència entre adolescents	7
1.d. Alguns tipus de violència en l'entorn en línia	8
1.e. Són delictes tots els tipus de violència?	10
1.f. Enllaços amb material informatiu i de suport	10
2. Document de salvaguarda infantil	13
3. Consentiment informat	13
4. Instruccions Joc de Rols i materials	14
5. Instruccions Full de Ruta i materials	17
6. Recomanacions posteriors a l'activitat	19

1. Introducció

1.a. Què és la Caixa d'eines contra la violència en línia “SI PASSA, NO PASSIS”?

És una caixa d'eines que té com a objectiu ajudar les i els adolescents a identificar situacions de violència amb enfocament de gènere en entorns digitals i fomentar-ne la intervenció com a espectadores o espectadors d'aquestes situacions. La caixa d'eines inclou dos exercicis: un Joc de Rols i un Full de Ruta.

El **Joc de Rols** (60 minuts): permet a les i els adolescents simular una situació de violència en línia i practicar diferents formes d'intervenció com a espectadores o espectadors. Durant el joc, les i els participants interpreten diferents rols i els observadors practiquen la identificació de les respostes en temps real. Això els permet desenvolupar habilitats per detectar situacions de violència i decidir com actuar. En finalitzar la dramatització, les i els estudiants discutiran i realitzaran una pluja d'idees sobre les possibles respostes a fets de violència en línia que es van identificar durant l'activitat.

El **Full de Ruta** (60 minuts): ajuda les i els adolescents a planificar i dur a terme intervencions en situacions de violència en línia. El Full de Ruta els brinda una guia pas a pas per identificar correctament situacions de violència i decidir com intervenir de manera efectiva. A més, els ofereix informació sobre recursos que poden buscar si necessiten suport addicional. En finalitzar la revisió d'aquest Full de Ruta, les i els estudiants es comprometen a usar una de les estratègies suggerides a través d'un compromís individual.

1.b. Checklist: què necessites per fer el taller?

✓ Còpia impresa del **document de salvaguarda infantil**: 1 per a la o per al docent.

✓ Còpies impreses del **consentiment informat**: 1 per a cada estudiant.

✓ **Joc de Rols:**

Còpia impresa de les **instruccions del Joc de Rols**: 1 per a la o el docent.

Còpies impreses de la **descripció de personatges**: 1 per a cada estudiant i 1 per a la o per al docent. És optatiu donar un cartell amb el nom de cada personatge a l'estudiant que l'interpreti.

Còpies impreses del **guió de la història**: 1 per a cada estudiant i 1 per a la o per al docent.

Cartilles d'Instagram: es recomana que siguin projectades en Power-Point. Si no és possible, s'imprimeix (preferentment en mida A4) només una còpia de cadascuna de les cartilles d'Instagram.

Còpia impresa del **full de discussió per a docents**: 1 per a la o per al docent. Es recomana comptar amb 1 pissarra i guix o retoladors.

✓ **Full de Ruta:**

Còpia impresa de les **instruccions del Full de Ruta**: 1 per a la o per al docent.

Presentació en PowerPoint del Full de Ruta: es recomana mostrar aquesta presentació a través d'un projector amb àudio disponible. Si no es disposa de projector ni amb àudio, es necessitarà 1 còpia impresa de tot el PPT per a cada estudiant i 1 per a la o per al docent, i que les i els estudiants llegeixin en veu alta els testimonis de víctimes de violència en línia, a més de reenviar-los després l'enllaç del vídeo sensibilitzador.

Còpies impreses del **Full de compromís per a adolescents**: 1 per a cada estudiant i 1 per a la o per al docent.

Pots accedir a la **carpeta que conté tots els documents** **escanejant aquest QR**

1.c. Antecedents: l'enquesta sobre percepcions de violència entre adolescents

Aquesta caixa d'eines va ser dissenyada sobre la base dels resultats de la nostra enquesta en línia sobre nivells d'estrès percebuts (fent servir el *Perceived Stress Scale 4* o 'PSS-4'), ús de tecnologies de la informació, percepcions de violència en línia, respostes a fets de violència en línia, participació en programes i intenció de rebre informació addicional.

300 adolescents de 14 a 18 anys van completar aquesta enquesta.

Els principals resultats van ser:

- ✓ Les adolescents experimenten un nivell d'estrès general significativament superior al dels adolescents homes, que es mesura del 0 al 16 (dones 8,04 i homes 5,60).
- ✓ El 88,2% de les i dels adolescents fan servir Internet constantment o diverses vegades al dia.
- ✓ El 71,8% de les i dels adolescents no tenen control o regles per a l'ús d'Internet a casa seva.
- ✓ La majoria de les i dels adolescents perceben que la violència en línia afecta homes i dones (llevat del control entre parelles que afecta dones principalment).
- ✓ Si un jove envia als seus amics una fotografia comprometedora de la seva exparella la majoria pensa que els amics no faran res respecte a aquest tema o la reexpedirà a altres amics.
- ✓ Menys del 18% de les i dels adolescents creu que els amics parlarien amb un adult.
- ✓ La majoria de les dones tenen pensaments i creences que rebutgen tota mena de violència, no la justifiquen i creuen que han de fer alguna cosa sobre aquest tema.
- ✓ Entre els homes es va distingir un major nombre de pensaments i creences que justifiquen la violència en línia i justifiquen no fer res sobre aquest tema.
- ✓ La meitat de les i dels participants va participar en una campanya de violència de gènere en línia.
- ✓ El 56,9% de les i dels participants van indicar que volen rebre informació sobre el tema per part d'un professor o professora.
- ✓ La majoria dels estudiants (59,3%) voldria rebre informació sobre què fer en presenciar un acte de violència de gènere en línia.

1.d. Alguns tipus de violència en l'entorn en línia

SÈXTING SENSE CONSENTIMENT: consisteix en la difusió de fotografies o vídeos de contingut sexual d'una persona sense el seu consentiment.

SEXTORSIÓ: es produeix davant l'amenaça de publicar imatges o vídeos de contingut sexual que hagin estat obtinguts de manera il·legal o sense el consentiment de la persona afectada.

VIOLÈNCIA EN LÍNIA EN LA PARELLA O EXPA-RELLA: es refereix a la utilització d'Internet i les xarxes socials per a controlar, assetjar, humiliar una parella o exparella o fer-li xantatge.

CIBERASSETJAMENT O CIBERBULLYING: consisteix en l'assetjament, la fustigació o la intimidació que es fa a través de les xarxes socials, missatgeria instantània, correu electrònic o altres mitjans digitals.

HAPPY SLAPPING: és un tipus de violència física que es fa gravant una agressió i compartint-la en xarxes socials o Internet.

EXPOSICIÓ INVOLUNTÀRIA A MATERIAL SEXUAL O VIOLENT: és l'exposició involuntària a contingut sexual o violent que pot causar estrès emocional o traumes.

INCITACIÓ A CONDUCTES NOCIVES: consisteix en l'ús de les xarxes socials i mitjans digitals per a fomentar comportaments agressius, violents o perjudicials per a un mateix o per a uns altres.

1.e. *Són delictes tots els tipus de violència?*

Encara que no siguin considerats delictes per si mateixos, la majoria de les conductes violentes estan tipificades en el Codi Penal i poden ser sancionades de diferents formes. En el **Full de Ruta** es presenten articles rellevants per a cada tipus de violència. És important aclarir que, amb el pas del temps (i amb l'avanç de la tecnologia), poden sorgir nous tipus de violència igual que noves penes i reglamentacions.

1.f. *Enllaços amb material informatiu i de suport*

Si bé molta de la informació referent a institucions on les i els adolescents poden acudir per denunciar un fet de violència en línia es troba disponible al **Full de Ruta**, a continuació t'indiquem alguns recursos que contenen informació sobre mecanismes per denunciar, a més d'informació general sobre aquesta problemàtica.

Infància respon (116 111)

Infància Respon és un servei públic d'atenció exclusivament telefònica, gratuït i permanent, que funciona vint-i-quatre hores al dia, els 365 dies de l'any, que té l'objectiu de prevenir i detectar els maltractaments d'infants i adolescents, posant especial atenció en els casos d'assetjament a les escoles, ciberrassetjament, violència masclista en adolescents i abusos sexuals.

Mossos d'esquadra

Els Mossos d'Esquadra tenen un servei de Whatsapp que ofereix informació i assessorament policial a la víctima o potencial víctima de violència masclista.

UsApp

És una aplicació web del Departament d'Educació que permet comunicar d'una forma fàcil, intuïtiva i eficaç situacions de violència que pot viure tot l'alumnat de Catalunya.

Departament d'Igualtat i Feminismes: Violències masclistes

El Departament d'Igualtat i Feminismes de la Generalitat de Catalunya posa a l'abast de tothom recursos per a l'abordatge de les violències masclistes.

Institut Nacional de Ciberseguretat (INCIBE)

Proporciona informació, eines i assessorament a joves per prevenir i combatre la violència en línia, inclosos l'assetjament, el ciberbullying i el grooming.

L'Institut de la Joventut d'Espanya (INJUVE)

Ofereix serveis d'assessorament i d'orientació a joves que han estat víctimes de violència en línia, així com programes i recursos educatius per a fomentar la ciutadania digital responsable i la prevenció de l'assetjament en línia.

Save the Children Catalunya

Proporciona informació i recursos a joves per prevenir i combatre la violència en línia, inclosa la promoció de la ciutadania digital responsable i la lluita contra la discriminació i l'assetjament en línia.

Institut Nacional de Tecnologies Educatives i de Formació del Professorat Intef

Proporciona recursos i eines educatives per ajudar joves i educadors a prevenir i abordar la violència en línia. A través de la seva plataforma educativa en línia, l'INTEF ofereix recursos i guies per a la formació de docents en l'ús de tecnologies de la informació i la comunicació, així com per al foment de la ciutadania digital responsable i la prevenció del ciberbullying i altres formes de violència en línia. A més, l'INTEF treballa en col·laboració amb altres organitzacions per al desenvolupament de programes i projectes que fomentin la seguretat i el benestar dels joves en línia.

PantallasAmigas

És una organització que ofereix serveis d'informació, formació i sensibilització a joves, educadors, mares i pares en relació amb la prevenció i la gestió de la violència en línia. També brinda suport a joves que han estat víctimes de ciberbullying, grooming i altres tipus de violència en línia, a través de serveis d'assessorament i orientació personalitzada. A més, PantallasAmigas treballa per a promoure la ciutadania digital responsable i l'ús segur i positiu de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Agència Espanyola de protecció de dades (AEPD)

És l'autoritat nacional encarregada de garantir el compliment de les normatives de protecció de dades a Espanya. En relació amb la violència en línia, l'AEPD té un paper important en la protecció de les dades personals dels joves, que es poden veure compromesos en situacions d'assetjament cibernètic i altres delictes en línia. L'AEPD treballa per a conscienciar les i els joves, educadors, mares i pares sobre la importància de protegir la seva informació personal en línia i ofereix recursos i guies per a la prevenció i la gestió de situacions de violència en línia en relació amb la protecció de dades personals.

4. Instruccions Joc de Rols i materials

Objectius	» Ajudar les i els estudiants a desenvolupar una millor comprensió de les situacions de violència en entorns virtuals. » Augmentar l'empatia en veure la situació des de la perspectiva de les persones involucrades, encara que no les coneguem o no les puguem veure en la realitat. » Oferir un espai de reflexió per pensar en solucions i respostes a aquests fets, aprenent tècniques específiques i identificades per les i pels estudiants.
Durada (total: 60 minuts)	» Presentació i preparació de l'activitat: 15 minuts. » Joc de Rols: 25 minuts. » Discussió i identificació d'estratègies en grup: 20 minuts.
Materials	» Descripció dels personatges: aquest document ofereix una breu descripció en primera persona de cada personatge que formarà part de la dramatització. » Cartells amb els noms dels personatges (optatiu): si ho veus necessari, pots donar-li a cada estudiant un cartell amb el nom del personatge que li toca representar perquè a la resta de la classe li resulti més fàcil identificar-lo. » Guió de la història: aquest document compta amb múltiples indicacions que expliquen: (i) al o a la docent en quins moments ha d'intervenir i com; (ii) a les i els 7 adolescents que realitzin el Joc de Rols quines són les seves línies de diàleg i (iii) a la resta de la classe (espectadors i espectadores) quines preguntes han de respondre. » Cartilles d'Instagram: aquestes 7 diapositives mostren de forma gràfica el que passa en l'entorn digital en el qual transcorre la història. » Full de discussió per a docents: aquest document t'ajudarà a poder iniciar el debat per a la identificació d'estratègies en grup. » 1 pissarra i tendresa o retoladors (optatiu): si ho veus útil, pots aportar-los per facilitar la discussió i identificació d'estratègies en grup.

Descripció d'activitats pas a pas

Presentació de l'activitat

- » Comenta'ls-hi que la Caixa d'eines és iniciativa que està sent dissenyada per Save the Children amb l'ajuda de joves perquè aquests tinguin eines millors davant situacions de violència en línia.
- » Demana 7 estudiants voluntaris i voluntàries perquè interpretin els personatges Joan, Sara, Pau, Andrea, Fabián, Daniel i Marta. Assigna rols a l'atzar. Es recomana enganxar un cartell a cada persona amb el nom del personatge que li correspon, perquè a la resta de la classe se li faci més fàcil reconèixer-lo.
- » Ofereix a cada estudiant que jugui al Joc de Rols que es prengui 5 minuts per llegir el guió de la història i que et faci qualsevol pregunta o comentari abans de començar. Dona'ls tranquil·litat dient-los que tu estaràs moderant el Joc de Rols.
- » Demana als i a les alumnes que miraran el Joc de Rols que segueixin les instruccions del guió de la història per enregistrar les seves idees.

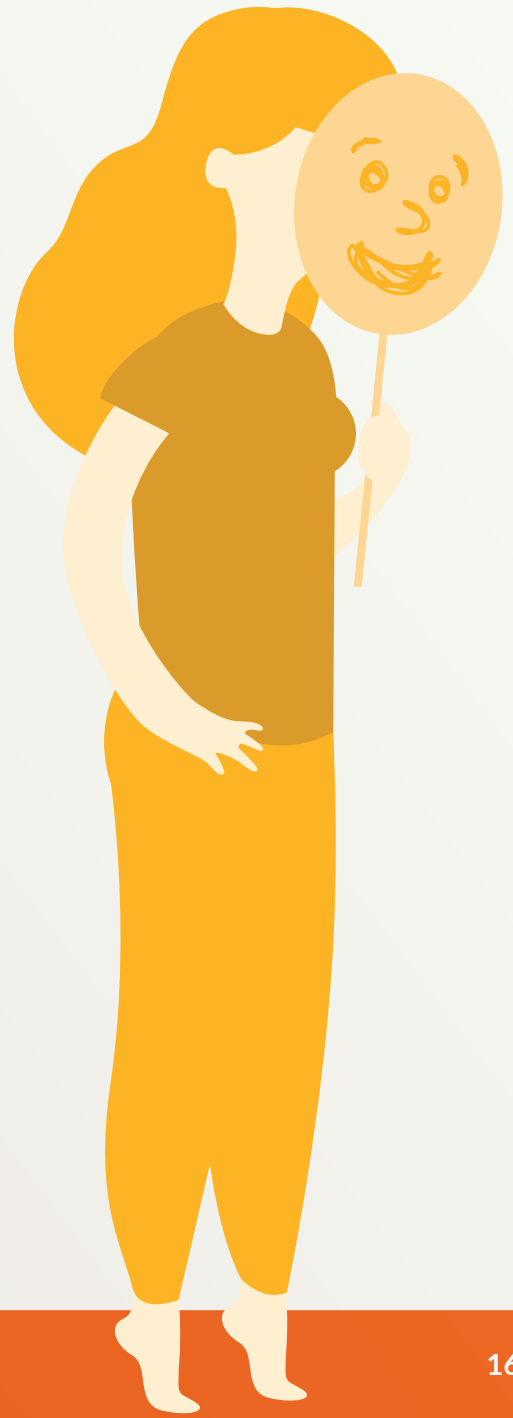
Joc de Rols

- » Tots els personatges es presenten al públic, llegint en veu alta la breu descripció del seu personatge.
- » Seràs moderadora o moderador actiu de l'activitat. Veuràs que hi ha moments en els quals hauràs de "narrar" (per donar peu a l'estudiant abans que interpreti el seu personatge) i altres en els quals hauràs de "mostrar una cartilla" (que mostri gràficament el que passa en la situació d'Instagram plantejada). En el cas de les cartilles d'Instagram, és recomanable que les projectis perquè la classe les vegi amb claredat. Si no disposes de projector, pots imprimir cada cartilla d'Instagram en mida A4 (o més gran) i anar mostrant-les en l'ordre que indica el guió de la història.
- » El Joc de Rols comença amb la intervenció del Joan i acaba amb la de la Marta.

Descripció
d'activitats
pas a pas

Discussió i identificació d'estratègies en grup

- » Si veus que encara no han acabat, dona 5 minuts més a les i als estudiants perquè puguin escriure els seus comentaris i percepcions sobre l'activitat en el guió de la història.
- » Convida a les o als estudiants a comentar què han respost en els seus guions respectius de la història per iniciar la discussió en grup sobre el que consideren que podien o havien de fer o dir. Com a suport, tu disposes del full de discussió per a docents per poder promoure el debat.
- » És recomanable que escriguis les respostes dels estudiants a la pissarra perquè tota la classe ho vegi.

5. Instruccions Full de Ruta i materials

Objectius	» Ajudar les i els estudiants a tenir una idea més clara dels passos que han de prendre en ser víctimes o testimonis d'un acte de violència en l'entorn en línia. » Oferir informació de contacte d'institucions que ofereixen suport per a denunciar aquests casos. » Empoderar les espectadores o espectadors i víctimes a tenir un major control sobre la situació i prendre accions sobre aquest tema.
Durada (total: 60 minuts)	» Presentació i preparació de l'activitat: 10 minuts. » Revisió del Full de Ruta: 40 minuts. » Compromisos individuals: 10 minuts.
Materials	» <u>Presentació a PowerPoint del Full de Ruta</u>: aquest document suggereix estratègies que les i els adolescents poden usar en presenciar fets de violència online. Per a això, ofereix un breu marc teòric i legal sobre diferents tipus de violència en línia, informació sobre institucions on reportar o rebre informació, a més de testimonis en àudio i un vídeo sensibilitzador breu. » <u>Full de compromís per a adolescents</u>: amb aquest document alentim a les i els adolescents a què assumeixin algun compromís davant la violència online, podent optar per algun dels exemples que els donem o bé proposarne un de nou.

Descripció
d'activitats
pas a pas

Presentació de l'activitat

- » Anuncia a la classe que el dia d'avui continuaran amb el Taller de la Caixa d'eines contra la violència en línia SI PASSA, NO PASSIS.

Preparació de l'activitat

- » És recomanable que abans de l'activitat, facis un cop d'ull als apartats de la Introducció d'aquesta Guia: "Alguns tipus de violència en l'entorn en línia", "Són tots els tipus de violència delictes?" i "Enllaços amb material informatiu i de suport", ja que t'aportaran contingut essencial per a presentar el Full de Ruta.
- » Tingues preparat el projector per presentar el PowerPoint que conté el Full de Ruta. Si no disposes de projector ni d'àudio, procura lliurar a cada estudiant una còpia impresa de les diapositives del PowerPoint i demanar-los que les llegeixin en veu alta els testimonis de víctimes de violència en línia, a més de donar-los l'enllaç del vídeo sensibilitzador perquè el vegin després.
- » En qualsevol cas, tinguis o no projector, hauràs de lliurar a cada estudiant una còpia impresa del full de compromís per a adolescents perquè la completi després de veure el Full de Ruta.

Full de Ruta

- » Ves llegint el Full de Ruta juntament amb les i els estudiants. Pregunta si tenen suggeriments, comentaris o dubtes i intenta que participin.
- » Per a fer-ho més dinàmic i participatiu, és recomanable demanar a les i als estudiants que llegeixin en veu alta alguna de les diapositives per tal de convidar a la reflexió conjunta.
- » Reprodueix el vídeo sensibilitzador com a tancament de l'activitat. Si no disposes de temps suficient, pots enviar-los l'enllaç a les i als estudiants i abordar el tema a la classe següent.
- » Demana a les i als estudiants que, sobre la base de tota la informació presentada al Full de Ruta, triïn un compromís i l'emplenin al full que se'ls ha lliurat.
- » Convida les i els estudiants a compartir les seves idees amb la resta de la classe.

6. Recomanacions posteriors a l'activitat

Si per part de l'alumnat sorgeix alguna revelació d'haver sofert algun tipus de violència, es recomana consultar el centre educatiu si compta amb alguna figura (psicòleg/a, coordinador o coordinadora de coeducació, convivència i benestar o una altra), que pugui abordar la situació.

Per a això, pots consultar el nostre document de Salvaguarda Infantil i els recursos informatius de suport indicats en aquesta guia.

A més, pots fer una cerca de recursos autonòmics o municipals disponibles a la teva zona. Assegura't que siguin accessibles i gratuïts.

